

499.962.1

7-12

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტი

ხელნაწერის უფლებით

გიული გიორგის ასული შაბაშვილი

პერვეზისა და უნახაობის პატიმორია
ძველ ქართულში

10.02.01 – ქართული ენა

ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატის
სამეცნიერო ხარისხის მოსამოვებლად
წარდგენილი დისერტაციის

ა 3 ტ თ რ ე ფ ე რ ა ტ ი

თბილისი
2005

ნაშრომი შესრულებულია ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის ძეგლი ქართული ენის კათედრაზე

სამეცნიერო ხელმძღვანელი: მზექალა შანიძე,
ფილოლოგის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.01)

ოფიციალური ოპონენტები: ირინე მელიქიშვილი,
ფილოლოგის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი (10.02.07)

კახა გაბუნია,
ფილოლოგის მეცნიერებათა
დოქტორი (10.02.01)

დისერტაციის დაცვა შედგება 2005 წლის 28 დეკემბერს
13 საათზე ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის
სახელმწიფო უნივერსიტეტთან არსებული P. 10. 07 №7
სალისერტაციო საბჭოს სხდომაზე

მისამართი: 0128, თბილისი, ჭავჭავაძის გამზირი № 1,
I კორპუსი, 93-ე აუდიტორია

დისერტაციის გაცნობა შეიძლება ივანე ჯავახიშვილის სახელობის თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტის სამეცნიერო ბიბლიოთეკაში

მისამართი: 0134, თბილისი, უნივერსიტეტის ქ. 2

ავტორეფერატი დაგზაუნილია 2005 წლის 28 ნოემბრს

სადისერტაციო საბჭოს
სწავლული მდივანი

ფილოლოგიის მეცნიერებათა
დოქტორი, პროფესორი

ნ. ქუთაგიშვილი. ქურდაძე

ნამრობის ზოგადი დახასიათება

თემის აქტუალობა. ზმნურ სისტემაში პერფექტი ერთ-ერთი რთული კატეგორიაა როგორც შინაარსის, ისე გამოხატულების პლანში. ინდოევროპულ ენებში ეს კატეგორია კარგად არის შესწავლილი, გამოვლენილია მისი შემაღლებული სტრუქტურული კომპონენტები, კონტექსტუალური ვარიაციები და განვითარების ძირითადი ტენდენციები. პერფექტის კატეგორია, როგორც III სერიის ფორმების მახსასათებელი, გამოვლენილი და შესწავლილია ქართულ საენათმეცნიერო ლიტერატურაშიც.

ნაშრომში განხილულია პერფექტისა და ზმური მორფოლოგიური კატეგორიების ურთიერთდამოყიდვულება და შეთავსებადობა, მოცემულია პერფექტის პრაგმატული რეალიზაციის პირობები. ასახულია აწყოს პერფექტული ფორმების პრაგმატული მოტივაციის საფუძვლები და მოცემულია ამ ფორმების ფუნქციურ-სემანტიკური ანალიზი. ბოლოს, განხილულია პერფექტულობის სემანტიკის გადმოცემის ერთ-ერთი პერიფერიული საშუალება – ნა-პრეფიქსიანი პერფექტული მიმღების ტიპი. ამდენად, ნაშრომის თემა აქტუალურია როგორც პრაგმატული, ისე ფუნქციურ-სემანტიკური თვალსაზრისით. საკითხისადმი ამგვარი მიღვომა საშუალებას გვაძლევს, გარკვეული წვლილი შევიტანოთ ქართული ზმური სისტემის ამ მნიშვნელოვანი ნაწილის თანამედროვე მეოთვებით კილევაში.

ძღვების მზანი და ობექტი. წინამდებარე გამოვლენის მზანია ძველი ქართული ენის მონაცემებზე დაყრდნობით აწმყოს პერფექტული ფორმების პრაგმატული რეალიზაციის ადგილის გამოვლენა, რაც, თავის შხრივ, წარმოადგენს პერფექტის სემანტიკური გრადაციის საფუძველს.

წინამდებარე ნაშრომში შემოვიყუარგლეთ ძველ ქართულ ენაში რელატიური, გარდამავალი ზმის აწყოს პერფექტული ფორმების განხილვით. I ოურმეობითის ნაცვლად ჩვენ ვიყენებთ ტერმინს აწყოს პერფექტი, ეს გაცილებით მოსახერხებელია და უფრო სრულად ასახავს ამ ფორმების სემანტიკურ კომპონენტებს.

საკითხზე მუშაობისას ვისარგებლეთ ძელი ქართული ენის ძელებით, ძელი ქართული ენის ლექსიკონებითა და ო.